

Японії. Міжнародні економічні відносини, 2003. URL: <http://metodkabinet.in.ua/mejdunarodnaya-ekonomika/mijnarodna-ekonomika-ta-mijnarodni-ekonomichni-vidnosini/yaponiya-u-svitoviy-ekonomici>.

3. Панкова Л.А. Особливості зовнішньоекономічних зв'язків Японії. Міжнародні економічні відносини, 2013. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-4457.html>.

4. Горбач Л.М. Японія у світовому господарстві початку ХХІ століття. Міжнародні економічні відносини, 2015. URL: https://stude.com.ua/164705176912/ekonomika/yaponia_mirovom_hozyaystve_na_chala_xxi_vaka.htm.

5. Економіка Японії. Center for the Study of Intelligence. URL: [https:// CIA World Fact Book](https://CIAWorldFactBook)

Головатюк Іван,
студент 2 курсу ОС «Магістр»
спеціальності «Менеджмент»
Науковий керівник: **Прокопчук Л.М.,**
к.е.н., доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

СУТЬ І СПЕЦИФІКА БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ

Гармонійний розвиток держави потребує одночасного задоволення матеріальних і духовних проблем населення, що згідно закону зростання потреб постійно видозмінюються. Крім того, для сталого розвитку країни потрібно забезпечити високоефективне використання наявних ресурсів, збереження, відтворення і охорону навколишнього середовища. Усе це неможливо реалізувати без відповідних фінансових можливостей. Саме тому одним із найважливіших завдань, що стоять перед державою, є розбудова конкурентоспроможної економіки. Передумовою підвищення ефективності і

стабільності економіки, використання позитивного потенціалу бізнесу є створення сприятливого бізнес-середовища. [4]

В економічній літературі бізнес-середовище представляється як складна, багатофункціональна система. Під бізнес-середовищем прийнято розуміти сукупність усіх зовнішніх та внутрішніх факторів діяльності підприємства, які в значній мірі впливають на його функціонування. Серед таких основних факторів виокремлюють споживачів продукції, постачальників, конкурентів, державне регулювання, а також соціальні, політичні, технологічні, правові та екологічні умови. За визначенням Світового банку, бізнес-середовище складається з набору інституціональних, нормативно-правових та регуляторних умов, за яких працює бізнес. [3]

Для бізнес-середовища характерними є наступні його особливості:

- бізнес-середовище є частиною суспільного середовища та в ідеалі слугує підвищенню національного багатства і добробуту;
- функцією якості бізнес-середовища є ефективність економічних процесів в сучасній країні;
- бізнес-середовище має властивості територіальної цілісності;
- бізнес-середовище формується факторами (правового, політичного, соціального, економічного характеру), сукупність яких створює

умови

для функціонування бізнесу економічних суб'єктів конкретного суспільства, здійснення ділових відносини та функцій.

Становлення та розвиток бізнес-середовища в Україні супроводжувалося значними відхиленнями: відсутністю поступового первісного нагромадження капіталів, тривалого розвитку підприємницького менталітету та навичок, системності, а іноді й логіки, у прийнятті рішень тощо.

Традиційно економіка України вважається несприятливою для ведення бізнесу, зокрема малого та середнього. Однак, в останні роки ситуація дещо покращилась. Так згідно рейтингу легкості ведення бізнесу «Doing Business-

2018», складеного експертами Світового банку і Міжнародної фінансової корпорації (IFC), Україна піднялася на чотири позиції порівняно з рейтингом 2017 року та посіла 76 місце серед 190 країн. [2]

На мал. 1 представлено позиції України за основними пунктами рейтингу «Ведення бізнесу», де бачимо, що проблемними питаннями є відновлення платоспроможності, отримання дозволу на будівництво, підключення до електромереж, а позитивними є легка реєстрація підприємства та кредитування.

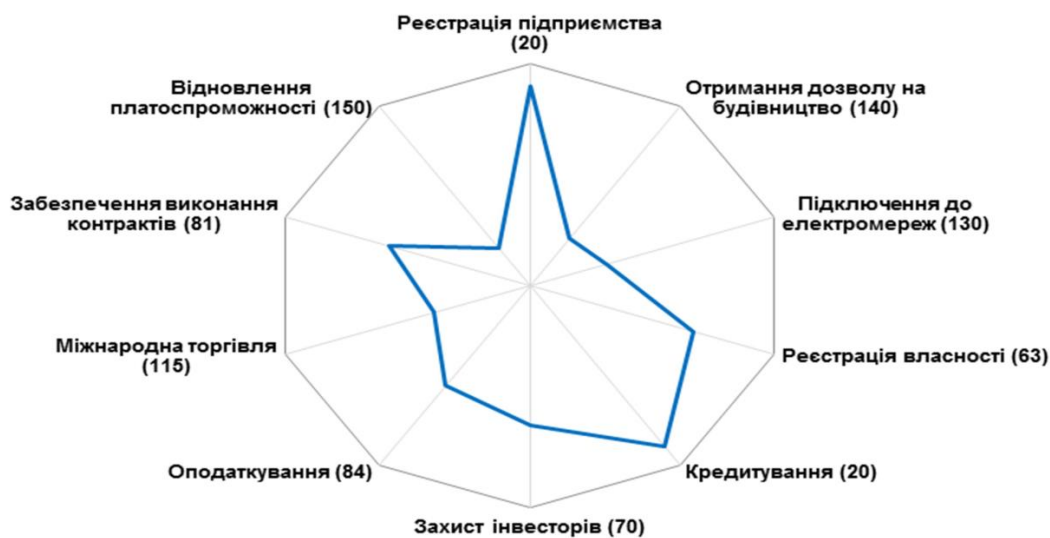

Рис.1. Позиції України за основними пунктами рейтингу «Ведення бізнесу»

В Україні підприємницький сектор розвивався за відсутності стратегії розвитку взаємодії держави і бізнесу, що виявилось у:

- наявних спекуляціях у процесі реформування відносин власності та проникнення на вітчизняний ринок іноземного капіталу в стратегічно важливі галузі і сфери економіки;
- значному рівні корумпованості органів державної влади та розширенні обсягів тіньової економіки;
- високому рівні зрощення суб'єктів великого бізнесу із органами державної влади, глибокій інтеграції великого капіталу в процесі прийняття політичних рішень на шкоду досягненню власної конкурентоспроможності.

Характеризуючи основні складники бізнес-середовища в Україні, можна зазначити таке:

1. Інституційні умови функціонування бізнес-середовища слабо налаштовані на підтримку суб'єктів підприємницької діяльності. Зацікавленість комерційних банків у довгостроковому кредитуванні бізнесу на сучасному етапі залишається досить низькою, а дії держави у сфері впливу на кредитні можливості комерційних установ важко назвати адекватними економічним умовам розвитку. Означене посилює незначне задоволення банківською системою потреб підприємницького сектору, високий рівень процентних ставок, різке коливання валютних курсів і зменшення інвестиційної діяльності в економіці. Так, за оперативними даними Національного банку України, у 2016 р. спостерігалось поступове зниження облікової ставки з 22% до 14%, що створило для комерційних банків можливість знизити відсоткові ставки за кредитами для бізнесу, однак вартість нових кредитів усе ще залишається високою – 14,54% за даними січня 2018 р., а тому кредити залучаються переважно на короткий строк для фінансування обігового капіталу, а не для довгострокових вкладень, наприклад в інновації. Функціонування товарних бірж в Україні залишається й досі проблематичним. [4]

2. Нормативно-правові умови функціонування бізнес-середовища демонструють значну зарегульованість бізнесу з боку держави. Сучасний бізнес керується у своїй діяльності величезною кількістю законодавчих актів. Нормативно-правове регулювання бізнесу здійснюється в Україні такими основними нормативно правовими актами: – Конституцією України, якою затверджуються загальні принципи підприємницької діяльності; – кодексами України, а саме:

- Господарським кодексом, який визначає правові засади господарської діяльності;
- Цивільним кодексом, який регулює особисті майнові і немайнові відносини;

- Господарським процесуальним кодексом, який покликаний вирішувати господарські спори між підприємствами, установами, організаціями та іншими юридичними і фізичними особами;
- Податковим кодексом, який урегулює питання оподаткування юридичних осіб і фізичних осіб, у т. ч. підприємців, визначає повноваження органів фіскального характеру;
- Митним кодексом, який визначає процедуру переміщення через митний кордон України товарів, сплати митних зборів та митного контролю тощо. [2]

Варто зазначити, що проблемою є не тільки велика кількість нормативно-правових актів, що регулюють бізнесову діяльність, але й те, що більшість із них є суперечливими, слабо конкретизованими в питанні практичних механізмів дії, що не сприяє легкості та прозорості організації та розвитку бізнесу. Окрім того, значні та активні регуляторні функції органів державної влади в напрямі недопущення продукування економічно неефективних нормативно-правових актів стали пріоритетами сучасного державного регулювання бізнесу. Проблемою в даному напрямі залишається досить низький рівень дотримання органами влади вимог чинного законодавства та відсутності будь-якої відповідальності за їх невиконання.

3. Регуляторні умови функціонування бізнес-середовища, які пов'язані із процесами ліцензування, реєстрації, сертифікації підприємницької діяльності постійно вдосконалюються. Регуляторні умови бізнес-середовища характеризуються такими показниками, як: ступень прозорості та послідовності державної регуляторної політики у сфері підприємництва; вплив на інвесторів із боку органів державної влади різних рівнів у вигляді вимог щодо реєстрації, ліцензування, сертифікації підприємницької діяльності тощо; рівень бюрократизму та корупції. Створення регуляторних умов бізнес-середовища здійснюється в Україні через регуляторну політику держави. Вона спрямована на створення таких засад державного регулювання бізнесу, за яких стало б неможливим продукування неефективних,

економічно недоцільних регуляторних рішень, а прийняття нового нормативного регуляторного акту максимально задовольняло би потреби суспільства. [1]

Висновки

Як бачимо, бізнес-середовище в Україні сформоване, однак характеризується, з одного боку, значним проникненням у господарські питання держави та суб'єктів влади, а з іншого – слабкою їх зацікавленістю в існуванні цивілізованого, ефективного та дієвого середовища господарської діяльності. У зв'язку із цим нагальною необхідністю є розуміння як з боку держави, так і з боку господарюючих суб'єктів, що прозорий бізнес має величезні переваги та перспективи, його опанування являє собою складний шлях, але несе в собі неоціненний досвід та навички роботи у важких і несприятливих умовах. Саме відповідальність держави за сформоване бізнес-середовище визначає рівень прозорості та дієвості суспільної угоди між нею та бізнесом, а недосконалість законодавства, низький рівень моралі, слабка дієвість ринкових і суспільних інститутів не здатні забезпечити підприємцям правильні орієнтири діяльності.

Список використаних джерел

1. «Бізнес середовище в Україні» , Проект “Дослідження підприємницької діяльності в Україні” За сприяння Міністерства закордонних справ Королівства Норвегії Вересень 2003
2. Стратегічний аналіз бізнес-середовища при формуванні глобальної маркетингової стратегії / В. В. Савельєв // Агросвіт. – 2010. - № 11. – С. 52-56.
3. «Экономические науки» Международный научный журнал «Интернаука» № 3 (25), 2 т., 2017
4. Мельник М.И. Классификация бизнес-среды: системный подход. ISSN 1562-0905. Региональная экономика 2008р.